

داکتوبر سترنړيوال انقلاب فقط ۵۸ سانتي متره لوي او ۸۳ کيلودرونه وو

پوره نيمه پيړۍ وړاندي ۱۹۵۷ کال داکتوبر په ۴ نيټه هغه انقلاب پيل شو چې د نړۍ په هر گوټ کې ئې ترهره کوره خان ورساوه او هرڅه ئې پرېل مخ واړول . پدغه ورځ پخواني شوروي اتحاد د (سپوتنيک) پنامه دلمرې ځل لپاره دنړۍ لمرنۍ ستلايت (مصنوعي سپورمکي) داسمان په لورد ځمکي مدارته وليږل . نوموړي سپورمکي وه چې دنړيوالي تکنالوژي په چټک پرمخ بيولو کيښي ئې يوستر انقلاب راوست يوازي دري اتيا کيلو وزن ئې درلود .

پدې اړه او ددغه انقلاب دپنځوسم تلين په وياړ دتولي نړۍ پشان دنمارکي ډله ايزو رسنيو هم خورازياتي تبصري او هر اړخيزي ليکنې ترسره کړي چې دغو ټکيو پر بنسټ ئې دادي دخپلو ليکنومينه والو ته لاندې کرښې ډالې کوم :

ددغه سپوتنيک طراحانو دهغه وخت دواکمنو نظرياتو سره سم دامريکا اونورو ټولو احتمالي نابرابريو او غير عادلانه سيسټمونو پر ضد دمبارزې پياوړتيا په پام کې نيولي وه . په هر حال ، دنوموړۍ سپوتنيک ديزاين ، جوړول او دځمکي مدارته رسول داتولي هغه چارې دي چې داکتوبر ۴ نيټه ئې دتولي نړۍ دپاره دخرخيدو ټکي وټاکه . لدې نيټې نه وړاندي په زاړه جهان کيښي هرڅه اشنا برينيدل ، خو وروسته بيا بل جهان منځته راغې چې هلته هرڅه دامکان ور وگرځيدل ، په هرڅه کيښي سرحدونه په پاکيدو او ټول چوکاټونه په ماتيدوشوه . همدغه نيټه وه چې شوروي څيرونکو **دلمرې ځل دپاره له اسمانه پيغام تر لاسه کړ** .

دوي پدغه ورځ په اسمان کې دملايکو سندرې نه اړويدي . دا اواز که څه هم يوازي يو (بيپ ، بيپ ، بيپ) وو ، خو دسپوتنيک دجوړونکو ترغورونو دملايکو ترسندور هم ډير په زړه پوري رسيدې ، داځکه چې داهغه الهام بخښونکي سيگنالونه وه چې دځمکي پرمخ انسانانو دلمرې وار دپاره دځمکي له مداره ترلاسه کړل . همدغه الهام وچي انسانانوته ئې دهوسا او سوکاله راتلونکي زيرۍ رارساوه .

پر فضا باندې لاسبرۍ او بادارې :

دا هغه پروژې وه چې غرب ورپکښي دلمرنۍ سپوتنيک په وجود کيښي دشوروي اتحادد تخنيکي پرمختگ ټنگښت او اعتبار وليد ، او هغه سيگنال ئې واړويد چې شوروي به فضايي بادارې ترلاسه کوي . مگر دنیکه مرغه دابادارې يوازي دشوروي اتحاد برخه پاته نشوه ، بلکه ددې پروژې لاسته راوړنو دتکنالوژۍ هغه نړوال انقلاب پرمخ وشاره چې همدا اوس ئې دنړۍ په هرکنج کې هر انسان ترې گټه پورته کوي .

دامريکا غوړونه بايد په يوه لوي بمب تاو شي:

سیرگی کرولیوف ددغه ۵۸ سانتي متره په لوي والي او ۸۳ کيلوگرامه په دروندوالي يوه الوڼيمي کروي جسم (سپوتنيک - ستلايت ۷ سپورمکي) ، دجوړونکي گروپ مشر وو او پدې توگه دنړۍ دلمرنۍ ستلايت طراح وبلل شو . ده دعلمي څيرونکو ديوه گروپ ملگرتيا دځانه سره درلوده خو دمخالفانو تعداد ئې خورا زيات وو چې هرڅه ئې په اختياري وه . دغه دعلمي څيرونو گروپ دنده درلوده چې دارو ضرورت سره سم عادي راکټونه جوړ کړي نه فضايي مهمات .

دسپوتنيک دجوړولو څخه هم اصلي هدف ديوې درندي تعرضي وسلې ترلاسه کول وه ، نه ديوه وړوکي ستلايت په لور قدم اخيستل . څيرونکي گروپ ته دنده سپارل شويوه چې يو داسي زورور راکټ طرح او جوړ کړي ، کوم چې به وکولاي شي د امريکا هرگوټ ته ځان ورسوي او هلته ټاکلي هدف په يوه هايډروجنې بمب سره له پښو وغورځوي . پدې موخه د (R-7) پنامه نوموړی راکټ جوړ شو . داراکټ دومره زورور وو چې سیرگی کرولیوف دده په وجود کې يو بل مهم امکان هم وليد او هغه داچې ده ته دانظر پيداشو ترڅو دجوړشوي راکټ د قوت څخه دځمکي مدارته ديوه جسم په ليږلو کيښي کار واخلي . او داهغه کار وو چې تر اوسه ئې لا په هکله په نړۍ کيښي هېچا فکر هم نه ووکړي .

دليونتوب نه ډکه فانتازي:

دڅيرونکي گروپ يو غړي يادوونه کوي چې دکرملين چارواکو ددې خبرې په اړويدو سره کرولیوف ته زرغون څراغ ولگاوه ترڅو دفضا په لور چټک گامونه واخلي ځکه مگرداهغه څراغ وو چې هېچا هم ورته په جدي سترگه ونه کتل ، د اردو مشرانو نوموړې جوړ شوي راکټ دځان دپاره وساته او پرې ئې ښود چې دکرولیوف دپلان سره سم ترې کارواخيستل شي . دراکت انجينر او وروسته بيا فضانوردگيورگي گريچکو چې دسپوتنيک دگروپ يو غړی وو ، وايي : **دارو مشرانو دکرولیوف لخوا په نظر کې نيول شوي سپوتنيک ته ديوې بازيچې په توگه کتل او داي دکرولیوف ليونتوب او يوه د واقعيت نه**

ليري فانتازي گنل . مگر کرولیوف دومره وخت ندرلود چي دنومورومذنبو کسانو او مخالفانو و اوتو بوتو ته غور ونيسي . ده پرخپله پروژہ باندي په ساره تتر اوپوره جدیت سره کارکاوه . داسي برينيدل چي پدغه وخت کي امريکا هم د يوه ورته فضايب ستلايت جوړولو پروگرام تر لاس لاندي نيولي وو .
دبي عدالتيو پرضد دمبارزي چنکتيا:

وخت دومره زيات نه وو چي بيخايه وکارول شي ، دشوروي خپرونکو په لږ غفلت سره ممکن امريکا وار دمخه کړي اودفضا مخکښان گرځيدلي واي . کرولیوف خپل ټول توان په کاراچولي ووترڅو ديو عادي ستلايت په جوړولو لاسبری شي . ده پردغه ستلايت باندي د PS-1 (پروستيشي سپوتنيک يا ترټولو ساده ستلايت) نوم کښيښود . دگروپ غړوتر وسه وسه هڅه کول ترڅو پدغه سپوتنيک کي ټولي موجودي علمي - تخنيکي بريايي وکاروي ، خوداچي وخت ډير کم وو نو کرولیوف ف خان مجبورگانه دډيرو نوو وړانديزونو دارويدلو او خپرو څخه تيرشي اودستلايت په جوړولو کي دبيري څخه کارواخلي . پدي هکله باريس چرتوک چي دگروپ يوله ځوانو انجينرانو څخه وو ، وايي : **که چيري کرولیوف زموږ وړانديزونوته غورنيولي واي ، وخت ئي دلاسه ورکاوه اوحتما به امريکايانو د ستلايت عصر پيل کړي او شوروي به وروسته پاته واي .**
داخيرني ازمابلوچارې شاته غورځول :

حالات خورا متشنج وه ، دډيروهلو ځلو وروسته اخر سپوتنيک جوړ شو او هواته دهغه دخوشي کولو نه څو ورځي وړاندي کرولیوف ډير تشويش کاوه چي خداي مکره بر خپل وخت به آماده نشي . ددي کار دپاره داکتوبر ۶ نيټه په نظر کي نيول شوي وه . ناڅاپه کرولیوف ته د اشک پيداشو چي امريکا به خپل ستلايت داکتوبر په ۵ پنځمه نيټه خوشي کړي . همدا سبب وو چي ده يو دنه منلو ورجرئت وکړ او تصميم ئي ونيوترڅو داخيرني ازمابلو څخه صرف نظر وکړي ، **داکتوبر په ۴ نيټه ئي سپوتنيک ديوه ډير زوور راکټ په مټ هوا ته ايله کړ** اوپدي توگه ئي دنوي عصر په پيلامي سره فضاته دخمکي د اوسيدونکو دپاره لاره خلاصه کړه . دگروپ ټولو غړو دسپوتنيک ليردونکي راکټ په داسره په هواکي ترهغه وخته څاره ترڅوچي دنظره ووت او ورک شو . شل دقيقې دسپوتنيک هېڅ درک نه ومعلوم اوهرډول اړيکي ورسره قطع وي . داخولاييڅي څرگنده نه وه چي دابه دنوي عصر جوړونکي يوستلايت شي او که به يوه فلزي بيکاره ټوټه چي ډير ژر به بيرته پرځمکه راپريوځي . دادي دنپکه مرغه شل دقيقې وروسته اخر دسپوتنيک نه د (**بيپ - بيپ - بيپ**) سيگنال راورسيدي او په منظم ډول ئي دري هفتي يعني ترهغه وخته چي بطري ئي ختميدله ، دوام وموند.

که څه هم دکرولیوف علمي خپرونکي گروپ په خپل دي کارسره چي ټول بشریت ته ئي دپرمختگ نوي امکانات وړاندي کړل او له مخي ئي بايد خوښي اوبنادي ترسره کړي واي ، باريس چرتوک وايي تر هغه وخته لا پخپله روسي انجينران او علمي کارکوونکي ددي ستر انقلاب په اهميت پوره نه پوهيدل . دي زياتوي چي مور يوازي هغه وخت کله چي دنزي څيني هيوادونه زموږ ددي برياليتوب له سببه دکين او حسد له مخي خفگان وبنوده ، پدي وپوهيدو چي دخوښي او وياړ ناري بايد پورته او جشنونه ونيسو . دسپوتنيک دخوشي کولو څخه څلور پنځه ورځي وروسته نو داخبره ټول جهان ته څرگنده شوه چي دشوروي ترټولو ساده سپورمکي دنړيوال علم او تخنيک په پرمختيا کي دڅرخيدو ټکي وټاکه .

اما سيرگي کرولیوف:

کرولیوف که څه هم دنوي عصر اوستونکي ستلايت پلار بلل شويدې ، خو په ژوند کي ئي دسانيبيريا دتبعيدي زندانونو څخه نيولي دمسکو تر محبسونوپوري دوخت ډيري سري او تودي ليدلي دي . ترهغه چي ژوندي وو ، ده خپل معنوي لوړمقام تر لاسه نکړ . يوازي په ۱۹۶۶ کال کښي دده تر مړني وروسته نړيوالو د شوروي رسنيو دلاري دده د وياړمنو برياليتوبونوپه هکله خبرتر لاسه اودرناوي ته ئي سرونه تيبټ کړل .
دستلايت پرمختگ ته يوه کروڼولوژيکي کتنه :

- ۱ - د ۱۹۵۷ کال داکتوبر ۴ نيټه : وهواته دشوروي خپرونکو په مټ دلمرنی سپوتنيک په ليرلو سره دفضا عصر پيل شو . دي سپوتنيک يوازي دري هفتي په اسمان کي دخمکي دمدارنه د (بيپ ۰۰۰۰۰۰۰) سيگنالونه خمکي ته راوليرل او د ۱۹۵۸ کال دجنوري په ۴ نيټه ئي په اتموسفير کي اورواخيست او وسوزيدې.
- ۲ - ۱۹۵۷ کال دنومبر ۳ نيټه : دشوروي ددوهم سپوتنيک سره يوځاي دلمري ځل لپاره يو ژوندي جسم فضاته وليرل شو او دا د (لايکا) پنامه يو سپی وو . داسي يوازي څو ساعته وروسته دزيات حرارت له مخي هم هلته مړشو .
- ۳ - د ۱۹۶۱ کال داپريل ۱۲ نيټه : دشوروي اتحاد جگړن پوري گاگارين لمړنی انسان وو چي د (وستوک - ۱) پنامه سپورمکي کي دخمکي داتموسفير نه فضا ته ووت . ده هلته د ۱۰۸ دقيقو په موده دخمکي پر مدار يو دور وواهه او د شوروي اتحاد دملی قهرمان لقب ئي تر لاسه کړ . دده مرغه پوري گاگارين په ۱۹۶۸ کال په يوه هوايي سانحه يا پيښه کښي ومړ .

۴ - د ۱۹۶۹ کال د جولای ۲۰ نیټه : Neil Armstrong او Buzz Aldrin هغه امریکایي فضانوردان وه چې تر ټولو لمړی ئې د سپوږمۍ پرمخ پښې کښېښودې . خپل ددې ویاړ په هکله Armstrong په لنډه توګه وویل : داڅو دانسان دپاره یو وړوکی ګام وو مګر د بشريت دپاره یو ستر جهش .

۵ - د ۱۹۸۱ کال د اپریل ۱۲ نیټه : د کولمبیا پنامه دنړۍ لمړنۍ فضايي کښتۍ جوړ شوه . امریکایان هیله لري چې دابه یو ډول بس وګرځي خو قیمت به ئې خورا جګ وي . په ۱۹۸۶ کال د چلنجر پنامه دامریکا فضايي کښتۍ و هواته دخوشي کولو سره سم وچاودیده او ټول اوه کسه فضانوردان ئې مړه شول .

۶ - د ۲۰۰۱ کال د اپریل ۲۸ نیټه : د فضا لاره د فضانوردانو پرته عادي خلکو ته هم پرانیستل شوه . Dannis Tito . لمړی سړی وو چې فضا ته ئې دیوه توریست په توګه سفر وکړ او نژدې شل میلیونه ډالره ئې د ISS پنامه د فضايي سټیشن د لیدلو دپاره د سفر لګښتونه ورکړل .

پای